

С. М. Халатур,

д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8331-3341>

Ю. В. Масюк,

к. е. н., професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-6339-3011>

В. О. Барабаш,

здобувач гр. МгФБС-22,

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-7793-2671>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.21.58

МОДЕЛЬ ВИБОРУ ЕФЕКТИВНОЇ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

S. Khalatur,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance,
Banking and Insurance, Dnipro State Agrarian and Economic University

Iu. Masiuk,

PhD in Economics, Professor,

Professor of the Department of Finance, Banking and Insurance, Dnipro State Agrarian and Economic University

V. Barabash,

Student of the gr. MgFBS-22

A MODEL FOR CHOOSING AN EFFECTIVE FINANCIAL STRATEGY FOR AGRICULTURAL ENTERPRISES COMPANIES

У статті розкриваються основні завдання і принципи побудови фінансової стратегії сільсько-господарського підприємства. Авторами визначено зовнішні та внутрішні джерела формування фінансових ресурсів, а також фактори які впливають на діяльність аграрного підприємства при виборі ефективної моделі фінансової стратегії. В умовах конкурентного ринкового середовища модель вибору фінансової стратегії аграрного підприємства повинна враховувати етапи його загальної корпоративної стратегії. Фінансова стратегія має свої особливі характеристики, які забезпечують вибір найбільш ефективних напрямків досягнення фінансових цілей підприємства, враховує і адекватно реагує на зміни зовнішніх умов фінансової діяльності підприємства, забезпечує адаптацію до змін умов зовнішнього середовища шляхом корегування напрямків формування та використання фінансових ресурсів підприємства. Отже, запровадження фінансової стратегії як частина стратегічного менеджменту в аграрних підприємствах підвищує не тільки їх конкурентоспроможність, а і сприяє забезпеченню економічного зростання при ефектному виборі моделі фінансування і готовності підприємства до ринкових змін.

The article reveals the main tasks and principles of building a financial strategy of an agricultural enterprise. The authors have identified external and internal sources of financial resources formation, as well as factors that affect the activity of an agrarian enterprise when choosing an effective financial strategy model. In the conditions of a competitive market environment, the model for choosing the financial strategy of an agricultural enterprise must take into account the stages of its overall corporate strategy. The financial strategy has its own special characteristics, which ensure the selection of the most effective directions for achieving the company's financial goals, takes into account and adequately responds to changes in the external conditions of the company's financial activity, ensures adaptation to changes in the external environment by adjusting the directions for the formation and use of the company's financial resources. The main problems of development and implementation financial strategy at domestic enterprises are: instability of the political and economic situation in country, lack of specification of average and length annual goals, irrational distribution of available resources, lack of relevant knowledge in the majority entrepreneurs, etc. To reduce the negative impact special attention should be paid to these factors to strategic management on the part of entrepreneurs, and everyone on the part of the state to promote and create conditions for obtaining the necessary knowledge by entrepreneurs regarding making a financial strategy. Financial strategy plays an important role in management laziness of the enterprise, without taking it into account it is impossible to succeed proper functioning in the modern competitive market your environment. So, to increase efficiency development and implementation of a financial strategy for vetches nanny enterprises, further research is necessary a practical mechanism for financial strategy implementation in agricultural enterprises taking into account world experience. Therefore, the introduction of financial strategy as a part of strategic management in agricultural enterprises increases not only their competitiveness, but also contributes to ensuring economic growth with an effective choice of financing model and the enterprise's readiness for market changes.

*Ключові слова: фінансова стратегія, фінансові ресурси, капітал, ефективність діяльності.
Key words: financial strategy, financial resources, capital, efficiency of activity.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Достатньо гострою проблемою в діяльності сільськогосподарських підприємств в сучасних ринкових умовах залишається розробка моделі їх фінансових стратегій. Тому потреба наукового обґрунтування заходів спрямованих на реалізацію фінансової стратегії має бути спрямована на оптимізацію фінансових рішень щодо складу і структури активів, капіталу та зобов'язань сільськогосподарських підприємств. При правильному визначення співвідношення та оптимізації фінансових ресурсів підприємства здатні підвищувати ефективність своєї діяльності забезпечуючи при цьому належний рівень рентабельності і прибутковості. фінансова стратегія, фінансові ресурси, капітал, ефективність діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

В сучасній економічній літературі інтереси наукової думки представлені розробками фінансових стратегій підприємств, яким приділяли увагу багато українських і зарубіжних науковців: Опарін В.М., Поддєрьогін А.М., Терещенко О.О., Мінцберг Г., Портер М., Чандлер А., Бланк І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С., Гудзь О.І., Кадирус І.Г., Донських А.С., Терещенко В.А., Масюк Ю.В., Пазюк Ю.В., Макаренко П.М., Аранчій В.І., Зоря О.П., Лашко Ю.П., Соколюк С., Соколюк К., Непочатенко О., Танклевська Н.С. [1—7]. Але дослідження питання мо-

делювання фінансових стратегій сільськогосподарських підприємств як основного фактора ефективної їх діяльності здійснено в недостатній мірі і потребує подальшого теоретичного і практичного вивчення.

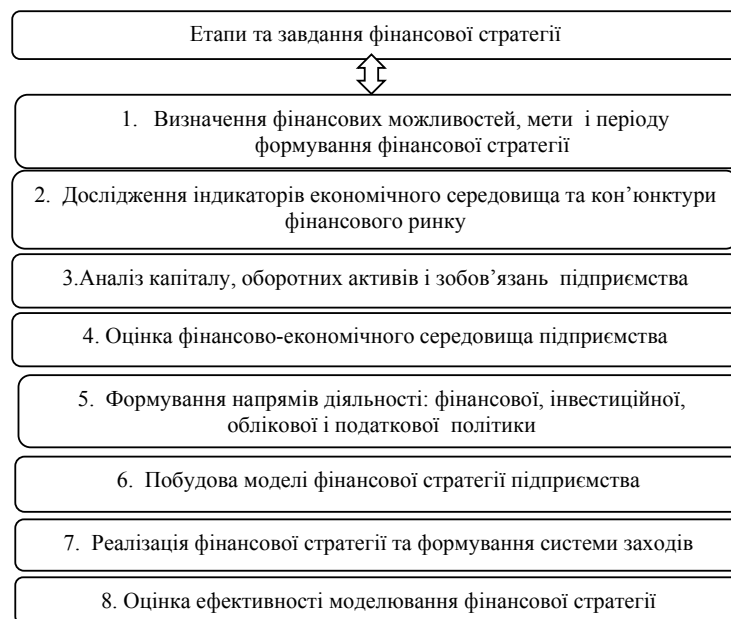
ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті виступають теоретичні підходи щодо визначення фінансової стратегії діяльності аграрних підприємств, а також ефективної моделі вибору заходів щодо її реалізації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Фінансові ресурси завжди були важливим інструментом формування доходів та здійснення витрат сільськогосподарських підприємств. Цілеспрямована діяльність направлена на досягнення довгострокових фінансових показників в майбутньому періоді має назву фінансової стратегії. Саме завдяки правильно обраній фінансовій стратегії підприємства мають можливість доцільно здійснювати фінансову, інвестиційну та операційну політику, що в підсумку визначає їх ефективну діяльність [4, с. 49].

Колективом авторів Бланка І.О., Ситник Г.В., Андрієць В.С. надано наступне визначення фінансової стратегії — "це один з найважливіших видів функціональної стратегії підприємства, яка забезпечує всі основні напрями розвитку його фінансової діяльності та фінансових відносин шляхом формування довгострокових

Рис. 1. Основні етапи і завдання фінансової стратегії діяльності сільськогосподарських підприємств

Джерело: складено авторами.

фінансових цілей, вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватного корегування напрямів формування і використання фінансових ресурсів при зміні умов зовнішнього середовища" [1, с. 152]

Важливою проблемою при формуванні моделі фінансової стратегії підприємств залишається оптимізація структури оборотних активів і основних засобів, співвідношення власного і позикового (залученого) капіталу, бюджетування, сфера інвестування і капіталовкладення, поліпшення технологій виробництва, матеріально-технічної бази, скорочення операційних та інших витрат, мінімізації собівартості виробленої продукції. В секторі сільськогосподарського виробництва завжди виникає необхідність стабільного фінансового забезпечення та підвищення ефективності діяльності за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування [2].

Серед основних завдань вибору моделі фінансової стратегії аграрного підприємства слід відокремити наступні:

1. Встановлення рівня фінансової залежності і незалежності підприємства.
2. Визначення ефекту фінансового важеля (левериджу) аграрного підприємства.
3. Визначення типу фінансової стійкості аграрного підприємства.
4. Встановлення рівня ліквідності активів (балансу) і платоспроможності аграрного підприємства.
5. Оптимізація структури капіталу аграрного підприємства.
6. Мінімізація витрат та собівартості аграрного підприємства.

Основні етапи і завдання фінансової стратегії діяльності сільськогосподарських підприємств систематизуємо на рисунку 1.

Зовнішніми джерелами фінансового забезпечення аграрних підприємств, як правило, виступають позикові кошти, (довгострокові кредитні позики і короткострокові кредити), інвестиційні кошти і залучений капітал,

інші джерела фінансування, а внутрішніми являються амортизаційний фонд, резервний (страховий) фонд, отримані кошти від реалізації залишків оборотних активів, продаж необоротних засобів, випуску цінних паперів, тощо.

Серед поширених способів залучення капіталу аграрних підприємств та отримання додаткового прибутку при формуванні фінансової стратегії слід відокремити:

- акціонування — тобто залучення коштів за допомогою емісії простих та привілейованих акцій, які пропонуються фізичним і юридичним особам,
- самофінансування — тобто способу фінансування підприємством власних заходів за рахунок чистого прибутку (нерозподіленого серед засновників),
- трастінг (реінвестування) — є способом додаткового вторинного отримання доходів шляхом вкладень в цінні папери попередньо отриманого прибутку, від здійснення первинного інвестування у підприємство,
- дотаційне фінансування — виділення фінансових ресурсів за рахунок бюджетних проектів та державної підтримки,
- венчурний капітал, який створюється випуском нових акцій та продаж в нові сфери діяльності, що впроваджений на підприємстві для швидкого періоду окупності вкладених фінансових ресурсів,
- франчайзинг — форма передачі або продажу ліцензії (франшизи) на договірній основі іншій компанії як право реалізувати певні товари (продукцію) або здійснювати підприємницьку діяльність на певній території використовуючи торговельний знак (бренд),
- форфейтинг передбачає надання кредитних коштів експортера банківською установою або іншими фінансово-кредитними закладами за допомогою купівлі боргових зобов'язань з встановленим рівнем дисконтування,
- іпотечне фінансування — надання кредитних позик, в яких заставним інструментом виступає нерухомість,

Рис. 2. Джерела фінансування при виборі стратегії аграрними підприємствами

Джерело: складено авторами.

— фінансування на консорціумній основі — створення стратегічних об'єднань, консорціумів, трастів (альянсів, НПФ, ФПГ) або нових дочірніх підприємств на умовах корпоративного фінансування [5].

Основна мета фінансової стратегії аграрного підприємства полягає у підвищенні його ринкової вартості, фінансових показників — доходності активів, рентабельності капіталу, чистого прибутку, а також забезпеченні беззбиткового функціонування в конкурентному ринковому середовищі. На вибір моделі ефективної фінансової стратегії сільськогосподарських підприємств впливають багато чинників, серед яких: узгодженість із загальним бізнес-проектом (планом) розвитку підприємства, врахування змін зовнішнього економічного ринкового середовища із внутрішніми фінансово-економічними можливостями, [7, с.65].

ВИСНОВКИ

Отже, прийняття стратегічно важливих фінансових рішень та вибір оптимальної моделі фінансової стратегії повинні враховувати і фінансові аспекти функціонування сільськогосподарських підприємств, як на макроекономічному, так і макроекономічному рівнях. Таким чином, фінансовій стратегії притаманні ознаки, які характеризують її частину загальної фінансової корпоративної стратегії аграрного підприємства, враховують рівень фінансових резервів, здійснення фінансового аналізу та контролінгу не тільки за виробничо-господарською, а і фінансовою і інвестиційною діяльністю.

Література:

1. Бланк О.І., Ситник Г.В., Андрієць В.С. Управління фінансами підприємств: підручник. 2-ге вид. перероб і доповн. Київ: Київський національний торговельно-економічний університет. 2017. 792.
2. Гудзь О.І. Формування фінансової стратегії підприємства. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. №2. URL: <http://vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/2> (дата звернення: 24.10.2023).
3. Кадирус І.Г., Донських А.С., Терещенко В.А. Формування стратегії розвитку аграрного підприємства.

Ефективна економіка. 2020. №7. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/7_2020/66.pdf (дата звернення: 24.10.2023).

4. Масюк Ю.В., Пазюк Ю.В. Фінансова стратегія підвищення ефективності сільськогосподарського підприємства в ринкових умовах. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 20. С. 48—51. URL: http://www.invest-plan.com.ua/pdf/20_2021/10.pdf (дата звернення: 23.10.2023).

5. Макаренко П.М., Аранчій В.І., Зоря О.П., Лашко Ю.П. Формування фінансової стратегії підприємства та її значення у конкурентному середовищі. Вісник Полтавського державного аграрного університету. 2015. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/prpdaa/4.1/003.pdf> (дата звернення: 25.10.2023).

6. Соколюк С., Соколюк К., Непочатенко О. Фінансування інноваційної діяльності та аналіз ефективності використання фінансових ресурсів аграрних підприємств. Економіка і суспільство. 2021. №34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journ> (дата звернення: 22.10.2023).

7. Танклевська Н.С. Стратегія реалізації фінансової політики в аграрному секторі економіки. Вісник Хмельницького національного університету. 2011. №3. Т.1. С. 64—69. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_3_1/064-069.pdf (дата звернення: 21.10.2023).

8. Khalatur, S., Radzevicius, G., Velychko, L., Fesenko, V., & Kriuchko, L. (2019). Global deoffshorization and its impact on the national and regional economies of eastern european countries. *Problems and Perspectives in Management*, vol. 17 (3), pp. 293—305. URL:doi: [https://doi.org/10.21511/ppm.17\(3\).2019.24](https://doi.org/10.21511/ppm.17(3).2019.24) (дата звернення: 25.10.2023).

9. Khalatur, S., Vinichenko, I., & Volovyk, D. (2021). Development of modern business processes and outsourcing activities. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 7 (3) , pp.195—202. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-195-202>(дата звернення: 24.10.2023).

10. Khalatur, S., & Dubovych, O. (2022). Financial Engineering of Green Finance as an Element of Environmental

Innovation Management. Marketing and Management of Innovations, vol. 1, pp. 232—246. URL: <http://doi.org/10.21272/mmi.2022.1-17> (дата звернення: 23.10.2023).

11. Khalatur, S., Pavlova, H., Vasilieva, L., Karamushka, D., Danilevica, A. (2022). Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector. *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 9(4), pp. 56—76. URL: [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3)) (дата звернення: 25.10.2023).

12. Khalatur, S.; Tvaronaviciene, M.; Dovgal, O.; Levkovich, O.; Vodolazska, O. (2022). Impact of selected factors on digitalization of financial sector, *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, 10 (1), pp. 358—377. URL: [https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1\(19\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1(19)) (дата звернення: 25.10.2023).

References:

1. Blank, O.I., Sytnyk, G.V. and Andriets, V.S. (2017), *Upravlinnya finansamy pidpryyemstv: pidruchnyk [Financial management of enterprises: a textbook]*, 2nd ed, Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv, Ukraine.

2. Hudz, O.I. (2017), "Formation of the financial strategy of the enterprise", *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, vol. 2, available at: vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/2 (accessed October 24, 2023).

3. Kadyrus, I.G., Donskikh, A.S. and Tereshchenko, V.A. (2020), "Formation of a strategy for the development of an agrarian enterprise", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 7, available at : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/66.pdf (accessed October 24, 2023).

4. Masyuk, Yu.V. and Pazyun, Yu.V. (2021), "A financial strategy for increasing the efficiency of an agricultural enterprise in market conditions", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 48—51, available at : http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2021/10.pdf (accessed October 23, 2023).

5. Makarenko, P.M., Aranchii, V.I., Zorya, O.P. and Lashko, Y.P. (2015), "Formation of the company's financial strategy and its importance in a competitive environment", *Visnyk Poltavskoho derzhavnoho ahrarynoho universytetu*, available at: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/4.1/003.pdf> (accessed October 25, 2023).

6. Sokolyuk, S., Sokolyuk, K. and Nepochatenko, O. (2021), "Financing of innovative activity and analysis of the effectiveness of the use of financial resources of agricultural enterprises", *Ekonomika i suspilstvo*, vol. 34, available at : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journ> (accessed October 24, 2023).

7. Tanklevska, N.S. (2011), "Strategy for implementation of financial policy in the agrarian sector of the economy", *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 3, no.1, pp. 64—69, available at: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2011_3_1/064-069.pdf (accessed October 23, 2023).

8. Khalatur, S., Radzevicius, G., Velychko, L., Fesenko, V., and Kriuchko, L. (2019), "Global deoffshorization and its impact on the national and regional economies of eastern european countries", *Problems and Perspectives in Management*, vol. 17 (3), pp. 293—305. [https://doi.org/10.21511/ppm.17\(3\).2019.24](https://doi.org/10.21511/ppm.17(3).2019.24).

9. Khalatur, S., Vinichenko, I., and Volovyk, D. (2021), "Development of modern business processes and outsourcing activities", *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 7 (3), pp.195—202. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-195-202>.

10. Khalatur, S., and Dubovych, O. (2022), "Financial Engineering of Green Finance as an Element of Environmental Innovation Management", *Marketing and Management of Innovations*, vol.1, pp. 232—246. <http://doi.org/10.21272/mmi.2022.1-17>.

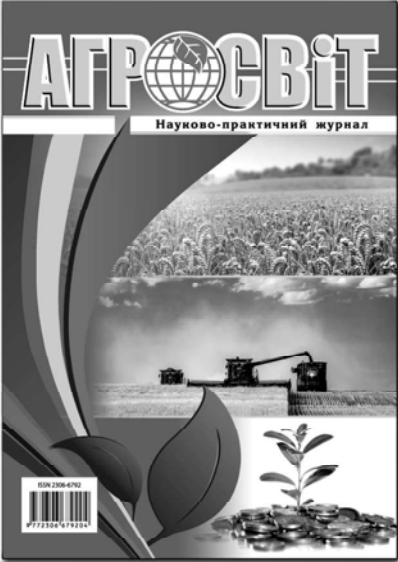
11. Khalatur, S., Pavlova, H., Vasilieva, L., Karamushka, D., and Danilevica, A. (2022), "Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector", *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, vol. 9 (4), pp. 56—76. [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3)).

12. Khalatur, S., Tvaronaviciene, M, Dovgal, O., Levkovich, O., and Vodolazska, O. (2022), "Impact of selected factors on digitalization of financial sector", *Entrepreneurship and Sustainability Issues*, vol. 10 (1): pp. 358—377. [https://doi.org/10.9770/jesi.2022.-10.1\(19\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2022.-10.1(19)).

Стаття надійшла до редакції 28.10.2023 р.

<https://nayka.com.ua>
Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292